Euroopa Parlament
2024-2029

Väliskomisjon

2025/2026(INI)

8.5.2025

RAPORTI PROJEKT

Ukrainat käsitlevate komisjoni 2023. ja 2024. aasta aruannete kohta
(2025/2026(INI))

Väliskomisjon

Raportöör: Michael Gahler

SISUKORD

lk

EUROOPA PARLAMENDI RESOLUTSIOONI ETTEPANEK.....3

SELETUSKIRI 7

LISA: ÜKSUSED VÕI ISIKUD, KELLELT RAPORTÖÖR SAI SISENDMATERJALI.....8

EUROOPA PARLAMENDI RESOLUTSIOONI ETTEPANEK

Ukrainat käsitlevate komisjoni 2023. ja 2024. aasta aruannete kohta (2025/2026(INI))

Euroopa Parlament,

– võttes arvesse oma varasemaid resolutsioone Ukraina kohta,

– võttes arvesse komisjoni talituste töödokumenti „Ukraine 2024 Report“ (2024. aasta aruanne Ukraina kohta) (SWD(2024)0699), mis on lisatud komisjoni 2024. aasta teatisele ELi laienemise kohta (COM(2024)0690),

– võttes arvesse kodukorra artiklit 55,

– võttes arvesse väliskomisjoni raportit (A10-0000/2025),

A. arvestades, et Euroopa Parlament mõistab kõige karmimalt hukka Venemaa agressiooni Ukraina vastu ning toetab Ukraina õigust suveräänsusele, sõltumatusele ja territoriaalsele terviklikkusele tema rahvusvaheliselt tunnustatud piirides;

B. arvestades, et vaatamata Venemaa jätkuvale agressioonisõjale on Ukraina näidanud üles märkimisväärset vastupanuvõimet ja pühendumust Euroopa suunas liikumisele;

C. arvestades, et Ukraina algatatud õigusreformid kajastavad riigi võetud kohustust viia oma õigusaktid vastavusse liidu õigustikuga;

D. arvestades, et endiselt püsivad probleemid sellistes valdkondades nagu kohtusüsteemi sõltumatus ja süsteemne korruptsioon, millega tuleb tegeleda valitsuse suurema vastutuse ja rahvusvahelise järelevalve abil;

E. arvestades, et Ukraina on teinud edusamme piirkondlikus koostöös ja sotsiaal-majanduslikes reformides, et viia oma poliitika kooskõlla ELi standarditega;

F. arvestades, et Ukraina demokraatlikud institutsioonid on näidanud kohanemisvõimet sõjaseisukorras, kuid samaaegselt valmistab endiselt muret läbipaistvus ja võimu tasakaalustamine;

G. arvestades, et avaliku halduse reformi osas on toimunud edasiminek, kuid suutlikkust on vaja veelgi suurendada ja parandada personalijuhtimist;

H. arvestades, et kohtusüsteem on taastanud põhifunktsioonid, sealhulgas kohtunike kontrollimise ja korruptsioonivastaste meetmete rakendamise, kuigi usaldusväärsuse ja läbipaistvuse standardeid tuleb tugevdada;

I. arvestades, et Ukraina on näidanud üles pühendumust rohelisele tegevuskavale taastuvenergiat käsitlevate õigusaktide ja Euroopa rohelise kokkuleppe eesmärkidega vastavusse viimise kaudu;

J. arvestades, et kodanikuühiskond on Ukrainas jätkuvalt vastupanuvõime ja demokraatia tugisammas, kuigi aktivistidele surve avaldamine tekitab muret ja nõuab valitsuse reageerimist;

K. arvestades, et väljendusvabaduse ja meedia sõltumatusega on probleeme, eelkõige sõjaseisukorra tõttu; arvestades, et pluralismi taastamiseks ja ajakirjanike kaitsmiseks on vaja reforme;

L. arvestades, et Ukraina ELiga integreerumise protsessi toetab laialdane avalik ja institutsiooniline konsensus, mis praegustele raskustele vaatamata peegeldab tugevat ühiskondlikku pühendumust ELi liikmesusele;

M. arvestades, et ELi liikmesus on endiselt Ukraina demokraatliku arengu oluline liikumapanev jõud ning see on ülioluline tegur riigi tulevase julgeoleku, stabiilsuse ja sõltumatuse tagamisel;

Venemaa agressioonisõja ja sanktsioonide hetkeseisu kohta

1. kinnitab vankumatut solidaarsust Ukraina rahvaga ning toetust Ukraina sõltumatusele, suveräänsusele ja territoriaalsele terviklikkusele tema rahvusvaheliselt tunnustatud piirides; rõhutab tungivalt, et kooskõlas ÜRO põhikirja artikliga 51 on Ukrainal võõrandamatu õigus enesekaitsele;

2. rõhutab, et EL ja selle liikmesriigid peavad märkimisväärselt suurendama abi, mida nad annavad, et kaitsta Ukraina õigust enesekaitsele; nõuab tungivalt, et EL ja selle liikmesriigid koos partnerite ja liitlastega osaleksid Ukrainale tugevate julgeolekutagatiste andmises, mis hoiaksid ära Venemaa edasise agressiooni;

Pühendumine ELiga ühinemisele

3. väljendab suurt heameelt selle üle, et Ukraina on vankumatult pühendunud ELi liikmesuse nõuete täitmisele, sealhulgas ELi õigustiku järgimisele;

4. võtab teadmiseks USA ja Ukraina vahelise kriitilise tähtsusega maavarasid käsitleva lepingu; väljendab heameelt asjaolu üle, et see sisaldab selget sõnastust, mille eesmärk on kaitsta Ukraina ELiga ühinemise protsessi ja sellega seotud kohustusi ning tagada kooskõla Ukraina kohustustega rahvusvaheliste finantsasutuste või muude ametlike võlausaldajate ees; kutsub komisjoni üles nende kaitsemeetmete ranget rakendamist jälgima;

Demokraatia, õigusriik ja korruptsioonivastane võitlus

5. tunnustab Ukraina erakordseid jõupingutusi demokraatlike institutsioonide tugevdamiseks sõja ajal; ergutab samal ajal Ukrainat suurendama õigusloomeprotsesside läbipaistvust ja eraldama rohkem vahendeid kohtureformiks;

6. kutsub Ukrainat üles tegelema kohtusüsteemi arengut takistavate probleemidega; rõhutab vajadust parandada kohtusüsteemi sõltumatust ja korruptsioonivastast võitlust;

7. väljendab heameelt korruptsiooni ennetamise riikliku ameti uue juhi ja sõltumatute audiitorite ametisse nimetamise üle, et hinnata Ukraina riikliku korruptsioonivastase büroo tulemuslikkust korruptsiooni uurimisel; väljendab heameelt muudetud kriminaalseadustiku ja kriminaalmenetluse seadustiku jõustumise üle; tunnustab vara tagasivõitmise strateegia 2024–2025 ja sellega seotud meetmete rakendamise tegevuskava vastuvõtmist;

8. ergutab Ukrainat kaitsma korruptsioonivastaste institutsioonide, sealhulgas korruptsioonivastase eriprokuratuuri sõltumatust ja tõhusust, tagades läbipaistvad ametisse nimetamise protsessid ja kaitstes selliseid organeid poliitilise mõju eest; tunnustab Ukrainat korruptsioonivastase eriprokuratuuri töötajate arvu suurendamise eest;

9. võtab teadmiseks Euroopa Nõukogu riikide korruptsioonivastase ühenduse poolt 22. novembril 2024 vastu võetud teise vastavusaruande addendum'i järeldused, mille kohaselt Ukraina on selles aruandes esitatud 31 soovitusest rahuldavalt täitnud 18 või neid rahuldavalt käsitlenud; ergutab Ukrainat täielikult rakendama ka ülejäänud soovitusi;

Põhivabadused ja inimõigused

10. tunnustab Ukraina võetud kohustust kaitsta põhiõigusi hoolimata Venemaa jätkuvast agressioonisõjast; väljendab heameelt rahvusvähemuste õiguste kaitse tegevuskava hiljutise vastuvõtmise üle kuni aastani 2027, mille eesmärk on ühtlustada Ukraina õigusaktid Euroopa standarditega;

Piirkondlik koostöö ja heanaaberlikud suhted

11. väljendab heameelt Ukraina aktiivse osalemise üle piirkondlikes algatustes, nagu riigi juhtpositsioon idapartnerluse kodanikuühiskonna foorumil ja piiriüleste kaubandusprojektide koordineerimine Poolaga;

12. tervitab ja innustab Ukraina ja ELi liikmesriikide katseid tegeleda ajalooliste kahepoolsete ja piirkondlike suhete lahendamata aspektidega, näiteks Volõõnia massimõrvaga, tõelise ja lojaalse leppimise vaimus ning austades ELi väärtusi, nagu inimväärikus, ajalooline tõde ja heanaaberlikud suhted; on veendunud, et kõigi poolte hea tahte korral parandab kannatlik lepitusprotsess mineviku haavad; väljendab sellega seoses heameelt Poola ja Ukraina ametivõimude vaheliste käimasolevate läbirääkimiste üle, mis viisid 2025. aasta aprillis Poola kodanike haudade väljakavamiseni Ukraina territooriumil; loodab, et protsessi jätkatakse selge eesmärgiga pakkuda ohvrite väärikat ümbermatmist ja mälestamise võimalust;

Sotsiaal-majanduslikud reformid

13. väljendab heameelt selle üle, et Ukraina on rakendanud prioriteetset tegevuskava aastateks 2023–2024 ja võtnud vastu õigusaktid, mis on vajalikud Ukraina majandusjulgeoleku büroo reformimiseks;

14. tuletab meelde, et 2023. aastal võeti vastu kohaliku avaliku teenistuse seadus, ning ergutab Ukraina valitsust võtma tulevaste avaliku halduse reformidega seoses

kasutusele süsteemset lähenemisviisi, kehtestades selge visiooni ja struktureeritud rakendamisstrateegia;

15. ergutab Ukrainat tegema edusamme seaduseelnõu nr 4298 heakskiitmisel, et viia kohaliku omavalitsuse reformid kooskõlla ELi standarditega, luues järelevalveks tasakaalustatud õigusraamistiku kooskõlas proportsionaalsuse põhimõtte ja Euroopa kohaliku omavalitsuse hartaga, millega ei rikuta kohalike omavalitsuste pädevusi, eelisõigusi ja omavalitsusfunktsioone; tuletab meelde oma nõudmist võtta kohalike ja piirkondlike avaliku sektori asutuste jaoks kasutusele juriidilise isiku staatus;

16. kutsub Ukrainat üles jätkama edusammude tegemist Ukraina kava rakendamisel vastavalt määrusele (EL) 2024/792[1];

Energeetika, keskkond, kestlik areng ja ühenduvus

17. väljendab heameelt märkimisväärsete edusammude üle, mida on tehtud energeetikasektori reformides ja Ukraina vastavusse viimisel Euroopa rohelise kokkuleppe eesmärkidega;

18. tunnustab Ukrainat riikliku energia- ja kliimakava vastuvõtmise eest;

19. soovitab, et komisjon avaks Ukrainaga kiiresti läbirääkimisklastrid, et edendada riigi ELiga ühinemist võimalikult kiires tempos, tingimusel et riik rakendab jätkuvalt ELi õigustikku ja viib lõpule läbiviidud reformid;

20. teeb presidendile ülesandeks edastada käesolev resolutsioon nõukogule ja komisjonile.

[1] Euroopa Parlamendi ja nõukogu 29. veebruari 2024. aasta määrus (EL) 2024/792, millega luuakse Ukraina rahastu (ELT L, 2024/792, 29.2.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2024/792/oj.

SELETUSKIRI

Selle olulise algatuse raportöörina on mul heameel esitada raport, mis kajastab Euroopa Liidu püsivat ja kindlat strateegilist pühendumust Ukrainale. Käesolev raport on esimene pärast Venemaa täiemahulist sissetungi Ukrainasse, Ukrainale kandidaatriigi staatuse andmist ja ühinemisläbirääkimiste alustamist.

Ukraina on ELi välissuhete valdkonna kõige olulisem tegevusvaldkond. Ukrainas jätkuv sõda on juba avaldanud ELile sügavat mõju ja teeb seda ka edaspidi. Selle sõja tulemus on ELi jaoks eksistentsiaalse tähtsusega. Seepärast on EL ja selle liikmesriigid andnud Ukrainale järjepidevat poliitilist, diplomaatilist, rahalist ja sõjalist abi. Trumpi administratsiooni järsk suunamuutus muudab ELi vastutuse veelgi suuremaks.

Olen raporti projekti koostanud eespool nimetatud geopoliitilist ja julgeolekukonteksti arvesse võttes. Tekstis käsitletakse Ukraina ettevalmistusi ELi liikmesuse nõuete täitmiseks, sealhulgas vastavust ELi õigustikule. Lisaks analüüsin keerulisi riigisiseseid reforme, mida viiakse läbi jätkuva sõja tingimustes. Tahaksin eelkõige rõhutada demokraatia, õigusriigi ja korruptsioonivastase võitluse küsimusi. Riiki tuleb innustada tuginema energeetika-, keskkonna-, kestliku arengu ja ühenduvuse sektoris läbi viidud reformide saavutustele. Lisaks toonitan piirkondliku koostöö ja heanaaberlike suhete tähtsust.

Muudatusettepanekute etapis täiustavad ja täiendavad lisanduvad aspektid raporti projekti ning arvesse võetakse rahvusvaheliste läbirääkimiste (kui neid on) arengusuundi ja riigisiseseid reformipüüdlusi.

Kokkuvõtteks kordan jõulist seisukohta, et Euroopa Komisjon avaks läbirääkimisklastrid, edendamaks Ukraina ELiga ühinemist võimalikult kiires tempos. Selle protsessi edukas lõpuleviimine annab tunnistust juhtrollist, otsusekindlusest ja ettenägelikkusest ning see on üha muutlikumas rahvusvahelises keskkonnas geostrateegiline investeering ühtsesse ja tugevasse Euroopasse.

LISA: ÜKSUSED VÕI ISIKUD, KELLELT RAPORTÖÖR SAI SISENDMATERJALI

Vastavalt kodukorra I lisa artiklile 8 kinnitab raportöör, et ta sai raporti projekti koostamisel sisendmaterjali järgmistelt üksustelt või isikutelt:

Üksus ja/või isik
Ei olnud.

Eespool esitatud loetelu koostamise eest vastutab ainuisikuliselt raportöör.

Kui loetelus on märgitud füüsiliste isikute nimi või ametikoht või mõlemad, kinnitab raportöör, et ta on esitanud asjaomastele füüsilistele isikutele Euroopa Parlamendi andmekaitseteate nr 484 (https://www.europarl.europa.eu/data-protect/index.do), milles on kindlaks määratud nende isikuandmete töötlemise suhtes kohaldatavad tingimused ja sellise töötlemisega seotud õigused.